

Cyngor Sir Ynys Môn	
Cyfarfod:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	23 Tachwedd 2020
Teitl yr adroddiad:	Adolygiad y Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru o drefniadau etholiadol Cyngor Sir Ynys Môn
Adroddiad gan:	Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd
Pwrpas yr adroddiad:	Ystyried argymhellion terfynol y Comisiwn a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir.

1.0 Cefndir

- 1.1 Mae'n ofynnol i Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru gynnal adolygiadau cyfnodol o drefniadau etholiadol prif ardaloedd Cymru, yn unol â'r Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013. Y bwriad yw cyflwyno newidiadau erbyn etholiadau 2022.
- 1.2 Ar 25 Medi 2019, fe gymeradwyodd y Pwyllgor hwn gynigion cychwynnol a baratowyd fel rhan o'r adolygiad. Bu i'r Cyngor dderbyn argymhellion y Pwyllgor hwn ar 7 Hydref 2019 gan argymhell model yn seiliedig ar 14 ward a 35 Aelod.
- 1.3 Ar 16 Mehefin 2020, fe gyhoeddodd y Comisiwn eu cynigion drafft ar gyfer ymgynghori - roedd y cynigion hyn yn gyson ag argymhellion y Cyngor hwn ar 7 Hydref 2019. Fe gyflwynwyd y cynigion drafft i'r Pwyllgor hwn ar 30 Gorffennaf ac i'r Cyngor Llawn ar 8 Medi 2020.

2.0 Argymhellion terfynol y Comisiwn Ffiniau

- 2.1 Fe gyhoeddodd y Comisiwn Ffiniau eu hargymhellion terfynol ar 12 Tachwedd 2020. Mae holl argymhellion y Cyngor wedi'u derbyn, gan gynnwys newid enw un ward newydd o Braint i Bodowyr. Mae'r argymhellion terfynol ar gael ar y ddolen ganlynol:

<https://cfdl.llyw.cymru/adolygiadau/11-20/argymhellion-terfynol-ar-gyfer-ynys-mon>

2.2 Rhestrir isod y 14 ward etholedig a 35 aelod, sy'n golygu cyfartaledd sirol arfaethedig o 1,461 yr aelod:

Enw'r ward	Nifer o gynghorwyr
Aethwy	3
Bodowyr	2
Bro Aberffraw	2
Bro'r Llynnoedd	2
Canolbarth Môn	3
Cefni	2
Crigyll	2
Lligwy	3
Parc a'r Mynydd	2
Seiriol	3
Talybolion	3
Tref Cybi	2
Twrcelyn	3
Ynys Gybi	3
Cyfanswm:	35

2.3 Ar ôl derbyn yr adroddiad, gall Llywodraeth Cymru, os gwêl fod hynny'n briodol, wneud gorchymyn i weithredu unrhyw argymhellion a wneir iddo gan y Comisiwn naill ai fel y'u cyflwynwyd neu gydag addasiadau. Ni chaiff unrhyw orchymyn i weithredu argymhellion o'r fath gael ei wneud nes bod chwe wythnos i'r dyddiad y cyflwynwyd y argymhellion i Llywodraeth Cymru wedi mynd heibio.

2.4 Bwriedir cyflwyno adroddiad y Comisiwn i'r Cyngor Llawn ar 8 Rhagfyr 2020.

3.0 Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ystyried argymhellion terfynol y Comisiwn Ffiniau ac, yn amodol ar unrhyw sylwadau pellach, argymhell i'r Cyngor Sir bod yr argymhellion terfynol yn cael eu derbyn.

Huw Jones
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd
12 Tachwedd 2020